21/10/2019

Отворен Сајам књига: Књига почиње с Богом

Јасно је да је 2019. највећа годишњица српског народа, да је у њој осам векова Српске Православне Цркве, осам векова државности и осам векова почетка српске књижевности. Сматрам да је овај Сајам књига најприроднији и најискренији врхунац означавања ове велике вековне годишњице, рекао је Милован Витезовић проглашавајући Сајам књига 2019. отвореним.

У недељу, 20. октобра 2019. године, фанфаре су означиле почетак 64. Београдског међународног сајма књига, најрепрезентативније и најпосећеније књижевне и уопште културне манифестације у овом делу Европе. Земља почасни гост ове године је Арапска Република Египат. Овогодишњи Сајам књига свечано је отворио српски писац и један од културних оријентира на овим просторима Милован Витезовић. Своју беседу започео је истином да „На почетку беше реч. И реч беше Бог“: „Овако Библија, која и именом означава књигу, књигу над књигама, у свом првом ретку упућује у тајну стварања и опстајања. Бог је човеку дао реч. Реч је човека упутила Богу. Речи је, сложене у мисли, требало памтити. Да се човек не заборави, али и да се Бог у људима не заборави. Тако су настале књиге, ризнице запамћених речи и великих разговора.

Сваки народ има своју библију, свој еп, своју тору, свој куран, своју рамајану, своје саге, своје дајне... Да поменем најлепшу похвалу књизи: ‘Књига је вреднија од свих споменика, од свих гробница, урешених и осликаних стубова, јер она сама гради споменик у срцу оног који је чита’, пише у једном египатском натпису из времена Првог царства.

Где смо ми ту?

С Богом почињу ове књиге које се у грчком језику зову Номоканон, а ми ћемо их у језику нашем звати Законоправило. Ове књиге су биле помрачене

облаком мудрости грчког језика и први пут се јављају у светлости језика нашег, записао је на самом почетку Законоправила, прве српске ауторске књиге, негдашњи српски принц Растко Немањић, потом у монашком образу светогорски инок, па архимандрит именом Сава. У српскословенском, односно старосрпском језику, у времену Законоправила, реч језик је имала двојако значење. Значила је и језик и народ.

Сад наведено чујмо и овако: С Богом почињу ове књиге које се у грчком народу зову Номоканон, а ми ћемо их у народу нашем звати Законоправило. Ове књиге су биле помрачене облаком мудрости грчког народа и први пут се јављају у светлости народа нашег.

Архимандрит Сава је, мислећи и на језик и на народ, Законоправило писао са великим наумима који ће се показати и историјским и судбинским и по наш језик и по његов српски народ. Он у наставку исте прве стране и упућује на то да ’сваки учитељ, епископ или презвитер или ко други ко има учитељски чин, ако не зна ове књиге ни себе не зна, а поникнувши у дубину ових Богом надахнутих књига видеће себе и друге и да друге по њима уче’.

Законоправило је добило пуни значај 1219. године. Те, 1219. године, по одредбама Законоправила, прво је звонима на тек подигнутом манастиру Жича оглашена самосталност Српске православне архиепископије, а Сава Немањић хиротонисан за првог српског архиепископа. Потом је архиепископ Сава, уз брујистих звона, васељенским царским венцем, послатим од цара Теодора Ласкариса, овенчао великог српског жупана Стефана за Краља Првовенчаног, који се заклео на Законоправилу. Хиротонисањем Архиепископа, и овенчањем Краља стекла се над нама озакоњена светска симфонија сагласности духовне и световне власти. Законоправило је правно утемељило српску Цркву, српску државу, и обликовало карактер народа. И утврдило највеће поштовање књиге, што се и на овом сајму може видети.

Тиме смо ми, Срби, заувек уведени у ред историјских народа. И пре тога смо били Срби, јер од тада знамо да смо Срби. И свет то зна. Тим делом архиепископ Сава Немањић нам се посветио и означио нас заувек светосавским народом.

Још за живота архиепископа Саве Немањића за њега се говорило да је свети човек. Не само у Србији, већ и у свету којим је ходио и бродио у ходочашћу или у дипломатском путу. Тако је, стигавши и до Египта 1235. године, био гост каирског султана који га је засуо свом пажњом, дајући му и пратње са којима је ишао по светим местима Египта и по Синају. ’Властела, то јест

емири, видевши колику част султан указује Светоме, похиташе да дотакну неки руке, други мантију, говорећи да им овако драг хришћанин још никад није долазио и да је то уистину Божји човек.’

Био је то први сусрет српске и египатске културе.

Током више од два века уздизане сасвим самосталне српске државе прво краљевине, потом царевине и, најзад, у силаску деспотовине, дизала се српска књижевност и преписивале књиге, до више од петнаест хиљада рукописа.

Књиге нашег народа и у слави и у страдању делиле су његову историјску судбину. У слави славио се народ у књигама. У страдању прво су и брже страдавале књиге. Робовао је народ, робовале су и књиге. Селио се народ. Селиле су се и књиге. Било је тешко до опстанка народу. Књигама је било теже. Нестајале су или им се губио траг.

Почетком 19. века Србија се поново обнављала.

И поред историјских удеса и недаћа брзо смо се нашли у светској књижевности захваљујући народним песмама. Нашли смо се у часу када је са зачетком романтизма Гете увео и термин светска књижевност. Можда баш оном реченицом коју је исказао Вуку Караџићу кад му је овај захваљивао за све што чини за неписмени и прости српски народ: ’Зар је неписмен народ који пева као Хомер, а можда је и Хомер био народ!’

Век и по Србија се обнављала и новим писцима и новим књигама. А Народна библиотека је скупљала рукописне ’књиге староставне’.

Онда је 1941. године Народна библиотека страдала попут легендарне Александријске библиотеке. Трећи рајх, склон паљевини књига, 6. априла тепихом запаљујућих бомби сравнио је Народну библиотеку. Тако смо остали без скупљене збирке средњевековних рукописа.

У свету се, према истраживањима великог зналца старословенских рукописа Анатолија Турилова налази близу пет хиљада српских средњевековних рукописа. Каталог хиљаду истражених рукописа изложен је и на овом Сајму на штанду Чигоја штампе.

Ми, писци Србије, заједно са свим научним и културним институцијама и друштвима, уз помоћ дипломатије, затражићемо повратак тих рукописа. Међутим, имајући у виду египатско и грчко искуство, како се светски значајна

артефакта тешко враћају у матичну културу, тражићемо дигиталне копије са циљем да се оживе и истраже.

Како смо ми, Срби у подухватима често народ напречац, ово неће бити напречац. Планирамо све на десет година, 2020 – 2030. И да једном, у оквиру овог Сајма, приредимо велику изложбу старих рукописних књига, заузевши једну халу, макар је изградили за то. Из свега реченог, јасно је да је 2019. највећа годишњица српског народа, да је у њој осам векова Српске православне цркве, осам векова државности и осам векова почетка српске књижевности. Сматрам да је овај Сајам књига најприроднији и најискренији врхунац означавања ове велике вековне годишњице“, рекао је Милован Витезовић проглашавајући Сајам књига 2019. отвореним.

У име земље почасног госта Сајма књига – Арапске Републике Египат – излагачима, гостима и посетиоцима обратио се др Хаитам ал Ај Али, председник Генералне египатске организације за књиге и директор великог Међународног сајма књига у Каиру.

Изражавајући задовољство и захваљујући на части што учествује у овом изузетном културном догађају г. Ај Али је констатовао да је „књига пријатељ коме поверавамо наше тајне, предајемо нашу свест и осећања, пријатељ који нам пружа осећај задовољства. Књига је неко кога је људска цивилизација познавала од самих почетака историјског доба“.

„Египат је био једна од најстаријих цивилизација која је познавала писану реч, док је данас, у савременом добу, носилац једног од најзначајнијих сајмова књига у свету и најзначајнијег на арапском подручју“, рекао је он.

„Међународни сајам књига у Каиру, којим имам прилике да председавам и који је ове године прославио златни јубилеј преселивши се у нову цивилизацијску престоницу, током двонедељне изложбе посетило је више од три милиона људи а излагало је око 1200 излагача, који су имали прилике да присуствују и на око 1400 културних дешавања у оквиру самог Сајма“.

„Стога је сајам књига један од најзначајнијих догађаја за љубитеље стваралаштва, књижевности, уметности, мира, доброте и љубави. Нека књига остане оно што нас спаја, од тренутка када упознајемо египатског писара и културу Винче, све до тренутка када Нагиб Махфуз са обале Нила дозива Иву Андрића на ћуприји Дрине или обали Саве. Од устава Константина Великог који позива на мир и толеранцију, па све до небеских књига сакупљених на египатском тлу, схватили смо да оно што нас све спаја, јесу љубав према

доброти и толеранцији и љубав према стваралаштву у готово свим облицима његове уметности“, поручио је г. Ај Али.

„Данас, Међународни сајам књига у Каиру упознаје културно и цивилизацијско наслеђе Међународног сајма књига у Београду, са својом јединственом природом и карактером, успостављајући оквире за сарадњу који су започети на прошлогодишњем скупу. Драго нам је што је Египат изабран за почасног госта овогодишњег сајма књига. Прошле године исцртали смо културну мапу, а плодови тог рада подржавају наше наде за реализацију постојаног и амбициозног културног развоја и заједничке светле будућности.“

„Наше културно наслеђе и уметничка садашњост заслужују све што је до сада учињено и што ће тек бити, а то је да ће Сајам књига, бити и остати скуп за љубитеље стваралаштва, уметности, мира и доброте. Уколико данас, из дубина прошлости наших народа, пренесемо поруку љубави и мира, онда се надамо и будућности која ће нас спајати у даљој сарадњи и пријатељству.“

На крају свог обраћања, др Хаитам ал Ај Али је пожелео да „књига буде путоказ за почетак сарадње, а књижевна размена нека буде ослонац за изградњу трајних мостова комуникације између два народа и њихових култура. Нашим пријатељима у Србији упућујемо топле поздраве са Нила, пирамида и тла Египта.За љубав и за мир.“

У свечаном програму отварања Сајма књига учествовали су водитељи, глумци Ненад Хаџи Маричић и Биљана Ђуровић, који су подсетили на књижевно-историјски и уметнички контекст у којем се овогодишњи сајам одржава, а својим гласовима догађај су увеличале првакиња Опере Народног позоришта Сања Керкез и извођач етно мелоса Катарина Гојковић.

Под слоганом „Писмо=Глава“, Сајам књига одржава се на више од 30.000 м2 сајамског простора, уз учешће око 500 директних излагача, од којих око 60 иностраних, из двадесетак земаља са четири континента.

Бројни инострани гости, писци, преводиоци и издавачи ће на овогодишњем Сајму књига учинити част организаторима и љубитељима књижевности у Србији. Гости овогодишњег сајма биће Дејвид Ван из САД, Нермин Јилдирим из Турске, Сергеј Шаргунов из Русије и Лаура Синтија Чернъаускајте из Литваније.

Током осам сајамских дана биће организовано чак 667 сајамских програма и промоција посвећених многим темама које су у најнепосреднијој вези са

изазовима актуелног тренутка домаће издавачке продукције и значајним јубилејима. За четвртак 24. октобра планиран је традиционални Школски дан, намењен организованим посетама ученика, наставника, школских библиотекара, студената и професора. У оквиру 64. Међународног београдског сајма књига биће додељене и награде и оцењена годишња издавачка продукција у више категорија. Почев од 23. закључно са 27. октобром на Београдском сајму ће се одржати и Сајам образовања и наставних средстава (хале 2Б и 3А) и Сајам информисања, комуникација и маркетинга „Медиа маркет“ (хала 3). Радно време Сајма књига је: 20.10 (недеља), 25.10 (петак), 26.10 (субота) и 27.10 (недеља) – од 10 до 21 сат; 21.10 (понедељак), 22.10 (уторак), 23.10 (среда) и 24.10 (четвртак) – од 10 до 20 часова. Појединачна улазница кошта 250 динара; цена колективне улазнице током Школског дана, као и свих осталих дана трајања Сајма књига, износи 150 динара. Цена паркинга је 150 динара по започетом сату.

Повезана вест:

Српска Православна Црква на Сајму књига у Београду

spc.rs